

Pandemin och icke-mottagarna

Magnus Karlsson

EXTERNA PERSPEKTIV

Delegationen mot segregation har gett bland annat forskare samt företrädare för myndigheter, kommuner, näringsliv och civilsamhällesorganisationer möjlighet att ge sina perspektiv på relationen mellan segregation och covid-19. Det är artikel-författarna som själva står för innehållet.

Denna artikel ingår i Delegationen mot segregations artikelserie. Hitta fler artiklar i serien på <https://www.delmos.se/kunskap/>.

Diarienummer: 2020-4.1.1-351/85
Publikationen består av 16 sidor.
Artikeln publicerades i mars 2021.

Layout
Global Reporting

Innehåll

1	De som inte får hjälp	6
1.1	De ohjälpta icke-mottagarna	7
1.2	Ett administrativt och politiskt problem	7
1.3	Segregation och icke-mottagare	8
2	Icke-mottagare riskerar att inte nås i en kris	9
2.1	Svåra att identifiera, informera och råda	10
2.2	Pandemin kan leda till att icke-mottagarna ytterligare marginaliseras	11
3	Hur kan icke-mottagandet hanteras?	12
3.1	Kom till rätta med icke-mottagandet i lugna tider	12
3.2	Ett tekniskt problem eller en fråga om normer?	12
4	Slutord	14
5	Referenser	15

EXTERNA PERSPEKTIV

ARTIKELSERIE | 17

Artikelförfattare:

MAGNUS KARLSSON

Magnus Karlsson är professor med inriktning mot det civila samhället vid Ersta Sköndal Bräcke högskola samt chef för Centrum för civilsamhällesforskning. Magnus har varit verksam som forskare i 25 år och har primärt forskat kring det civila samhället och socialt arbete. Han har bland annat skrivit artikeln *Matfattigdom i välfärdsstaten* och varit medförfattare till artikeln *New deeds for new needs: Civil society action against poverty in Sweden*.

E-post: magnus.karlsson@esh.se

EXTERNA PERSPEKTIV

Delegationen mot segregation har gett bland annat forskare samt företrädare för myndigheter, kommuner, näringsliv och civilsamhällesorganisationer möjlighet att ge sina perspektiv på relationen mellan segregation och covid-19. Det är artikelförfattarna som själva står för innehållet.

Denna artikel ingår i Delegationen mot segregations artikelserie.

Hitta fler artiklar i serien på <https://www.delmos.se/kunskap/>

Pandemin och icke-mottagarna

Magnus Karlsson

En stor andel av de medborgare som har rätt till socialt stöd från det offentliga får aldrig del av det. Även om sådana icke-mottagare finns i alla samhällsgrupper så är det rimligt att tro att de mest utsatta också i det här fallet drabbas hårdast; de osynliggörs, drar sig undan och förlorar tillit till välfärdssamhället. Här diskuteras hur icke-mottagandet också blir ett problem vid en samhällsstörning såsom den rådande corona-pandemin.

1 De som inte får hjälp

En stor del av dem som är berättigade till stöd från det offentliga får aldrig del av det. Detta blir särskilt problematiskt för samhällets mest utsatta, som många gånger befinner sig i en typ av rumslig segregation för att de inte har någon fast punkt i tillvaron. Den här texten handlar om hur den här gruppen av personer som inte får hjälp av det offentliga också många gånger blir en särskilt utsatt grupp vid en samhällsstörning som corona-pandemin. Enkelt uttryckt: de som samhället missar i vardagen riskerar man att missa vid särskilda händelser.

Under fem års tid har jag genom den så kallade *Fattigdomsmatrisen* studerat vilka insatser de svenska stadsmissionerna gör för grupper av fattiga i Sverige. Undersökningen går enkelt uttryckt ut på att kartlägga hur ofta stadsmissionerna bistår särskilda målgrupper med vissa i förväg definierade insatser. De svenska stadsmissionerna har själva fått definiera målgrupperna och insatserna i dialog med mig, och kartläggningen. Kartläggningen baseras på alla självrapporterade insatser från Sveriges alla svenska stadsmissioner under tre spridda månader under ett kalenderår. Tre av målgrupperna är relativt enkla att avgränsa. De är grupper av personer som uppbär långvarigt försörjningsstöd, ”papperslösa” (stadsmissionernas benämning då studien inleddes) samt utsatta EU-migranter. Den fjärde gruppen har dock vållat en del huvudbry sedan studien inleddes. Den består av personer som enligt stadsmissionernas beskrivning ”faller emellan”. Gruppen innehåller personer som har rätt till stöd från de svenska socialförsäkringssystemen, men som av olika skäl inte får del av något stöd. Eftersom gruppen varit svår att definiera, men samtidigt varit en tydlig målgrupp för stadsmissionernas insatser, har gruppen varit både frustrerande och intressant att hantera, och i brist på bättre benämningar har gruppen benämnts ”de som faller emellan” eller ”de ohjälpta”¹. Med viss säkerhet kan det fastslås att personer i den här gruppen också återfinns i annan forskning – till exempel den som rör hemlöshet – men hur gruppen egentligen är sammansatt återstår att studera.

När stadsmissionernas personal anekdotiskt beskrev ”de ohjälpta” framträdde olika människoöden. De berättade om personer som var för stolta för att ta emot hjälp, som inte vågade ta kontakt med det offentliga, som inte hittade rätt i stödsystemen eller som faktiskt fick stöd utbetalat men som aldrig själva fick del av det (till exempel för att någon annan regelbundet tvingade till sig stödet). Gemensamt för dem var att de, trots sin rätt till stöd, levde i relativ eller till och med i absolut fattigdom. Det finns skäl att tro att den här gruppen emellanåt inte syns i den offentliga statistiken, men också att dessa personer ofta är i det närmaste osynliga i samtal om svenska levnadsförhållanden. De blir däremot synliga för de organisationer i det civila samhället som möter människor i svår utsatthet. I texten är de svenska stadsmissionerna ett exempel på en organisation som är angelägen om ”de ohjälpta”, men det finns anledning att tro att gruppen är en angelägenhet också för andra organisationer i det civila samhället.

¹ Karlsson och Vamstad, 2018

1.1 De ohjälpta icke-mottagarna

Många av de livsöden som stadsmissionernas personal beskriver när det gäller ”de ohjälpta” har stora likheter med det som i litteraturen diskuteras som *icke-mottagare* (”non-take-ups”). Begreppet innebär att människor inte får det stöd de har rätt till² och brukar härledas till Kerrs (1982) sex hinder som måste passeras för att en person ska kunna ta del av sina sociala rättigheter: upplevt behov, grundläggande kunskap om rättighetens existens, upplevd tillgänglighet, upplevd nytta av rättigheten, en övervägande positiv syn på den väntande proceduren och utfallet samt den upplevda stabiliteten i den egna socioekonomiska situationen. Senare kom van Oorschot (1991) att introducera tanken om icke-mottagare och skäl på tre nivåer för att medborgare inte använder sig av sina sociala rättigheter: en klientnivå, en administrativ nivå och en policynivå.

1.2 Ett administrativt och politiskt problem

Även om icke-mottagande naturligtvis innebär en problematisk livssituation för den enskilde, begränsas det inte till klientnivå. I dag ses icke-mottagandet både som ett administrativt och ett politiskt samhällsproblem, eftersom det indikerar hur ”träffsäkra” olika behovsriktade insatser är. Studier visar att träffsäkerheten för sociala rättigheter i Västeuropa är påfallande låg. En europeisk översikt³ talar om att andelen icke-mottagare inom flera sociala områden ofta är cirka 50 procent och att utsatta grupper i högre utsträckning än andra tenderar att vara icke-mottagare. Enligt Socialstyrelsen (2018) mottog knappt 400 000 individer i Sverige försörjningsstöd under 2018, och om vi förutsätter att de europeiska erfarenheterna även gäller för Sverige skulle det finnas ytterligare 400 000 icke-mottagare bara när det gäller försörjningsstöd.

Det administrativa problemet med icke-mottagande är närmast uppenbart: det är följaktligen ett misslyckande när stödet inte når ut till de grupper av medborgare som det avser. Vad sådana administrativa misslyckanden beror på finns det anledning att återkomma till i texten nedan. Det politiska problemet med icke-mottagande är mer komplext. Om träffsäkerheten hos socialt inriktade rättighetsambitioner är låg, undergräver det förtroendet för de sociala välfärdssystemen. För att motivera människor att bekosta socialförsäkringssystem måste staten i längden kunna troliggöra att samma människor får stöd av systemen när de så behöver. Det kan också komma att påverka tilliten till offentliga institutioner i allmänhet. Det har till exempel visats både hur personer med låg tillit till sådana institutioner hellre vänder sig till vänner och bekanta när de behöver stöd och att personer som inte fått del av samhällets stödinsatser värderar sådana insatser lägre⁴. Ser vi här en nedåtgående spiral för utsatta icke-mottagare när det gäller tillit till och mottagande av offentligt stöd? Warin (2012) menar att icke-mottagande riskerar att bidra till social exkludering och underminera socialförsäkringssystemen.

² Oorschot, 1991

³ Eurofound, 2015

⁴ Eurofound, 2012

1.3 Segregation och icke-mottagare

Segregation handlar om att olika delar av befolkningen lever och verkar rumsligt separerade från varandra. Vilket samband har icke-mottagare med segregation? I någon mening är det sannolikt en fråga som återstår att besvara. Var icke-mottagare rumsligt befinner sig är av uppenbara skäl svårt att studera empiriskt eftersom de är svåra att identifiera. Möjligen är frågan lättare att hjälpligt besvara genom resonemang. Det kan till exempel antas att icke-mottagare återfinns i områden som karaktäriseras av socioekonomisk utsatthet, men det är samtidigt rimligt att tänka sig hur de i mer allmän mening finns i alla samhällsgrupper och i helt olika geografiska områden. Icke-mottagandet tar sig också troligen olika uttryck i olika sammanhang och får olika konsekvenser.

Det finns anledning att tro att många människor i den grupp som stadsmissionerna beskriver befinner sig i en segregation som handlar om att de i huvudsak saknar rumslig förankring – till skillnad från resten av befolkningen. Medan de flesta i Sverige har en rumslig förankring i sin bostad och kanske på sin arbetsplats, är den rumsliga förankringen svag eller saknas helt hos de människor som stadsmissionernas personal berättar om. Det kan handla om människor som lever i ”klassisk” hemlöshet, om unga människor som bor hemma hos vänner och bekanta eller om nyanlända personer med utländsk bakgrund som rör sig mellan tillfälliga boenden.

Den grupp som framför allt står i fokus i texten nedan är alltså inte icke-mottagare i allmänhet, utan den grupp av icke-mottagare som lever i särskild utsatthet och där icke-mottagandet får avgörande konsekvenser för deras livsföring.

2 Icke-mottagare riskerar att inte nås i en kris

Det har pekats på hur icke-mottagare inte behöver tillhöra socioekonomiskt utsatta grupper. Däremot kan rimligen icke-mottagare i sådana utsatta grupper – de som diskuteras här – hamna i särskilt svåra situationer i samband med en samhällsstörning som till exempel den pågående pandemin. I en rapport om socioekonomiska faktorer och covid-19 i Stockholms län visar Bartelink och kollegor (2020) hur risken för människor i Stockholm (25 år och äldre) att dö till följd av pandemin är nästan tre gånger högre hos den fattigaste femtedelen av befolkningen än hos den rikaste – även när resultatet justerats för kön, ålder, födelseland, bostadsområde, utbildning och yrke. Än större är skillnaderna när det gäller bostadsort. Den som bor i den femtedel av orterna som är mest utsatta löper nästan fem gånger så hög risk att dö som de som bor i den femtedel som är minst utsatt – och då justerat för kön, ålder, födelseland, utbildning, yrke och inkomst. Det är kort sagt livsfarligt att vara fattig och bo i fel område.

En grupp som rimligen är särskilt marginaliserad i det här fallet är de hemlösa, som är en av de grupper som stadsmissionerna tar upp. Socialstyrelsen (2020) skriver följande i samband med att de informerat om socialtjänst och kostnadsfri sjukvård för gruppen:

Personer som befinner sig i hemlöshet kan vara särskilt utsatta för risken att bli smittade och allvarligt sjuka i covid-19. Särskilt utsatta är de personer som är hänvisade till akuta boendelösningar eller till att sova utomhus. Många av dem har nedsatt fysisk hälsa och kroniska sjukdomar och kan därmed tillhöra riskgrupper.

Även de svenska stadsmissionerna skildrar hur gruppen hemlösa – som i många fall kan antas vara icke-mottagare – hamnar i en särskilt utsatt situation i och med Corona-pandemin. Förutom redan nedsatt hälsa har den här gruppen en livssituation där de ofta är särskilt beroende av offentliga inrättningar, som till exempel toaletter för att sköta sin hygien och av bibliotek för att vila sig. Dessutom lever många av dem i nära kontakt med ”folkvimlet”. Sammantaget drabbas de extra hårt när offentliga samhällsfunktioner stängs ned.

Nu bör det åter påminnas om att alla icke-mottagare inte är hemlösa – långt därifrån. Däremot är personer som lever i hemlöshet ett exempel på den typ av utsatta icke-mottagare som diskuteras här, och deras livssituation illustrerar på många sätt vad det innebär att ha hamnat utanför de offentliga sociala skyddsnäten. De hänvisas till alternativa strategier för sin dagliga livsföring, strategier som kan innebära att de blir – eller väljer att bli – isolerade från de offentliga vård- och stödsystemen och i stället vänder sig till bland annat socialt inriktade organisationer i det civila samhället.

2.1 Svåra att identifiera, informera och råda

Eftersom det som utmärker icke-mottagare är att de inte får del av det offentliga stöd- och hjälpinsatser är de i princip och per definition svåra att identifiera. Ett återkommande motiv för att människor inte vill ta emot stöd är just att de inte vill hamna ”i en massa register”. Stadsmissionernas personal berättar till exempel om föräldrar som inte har velat söka ekonomiskt stöd hos socialtjänsten under Corona-pandemin eftersom de varit rädda för att socialtjänsten ska omhänderta deras barn. I stället har de tagit emot matkassar.

Till problemet med att identifiera icke-mottagarna hör att informera dem. Information är av central betydelse när det gäller att möta en samhällsstörning som till exempel Corona-pandemin. De flesta har numera gedigen erfarenhet av informationskampanjer om smittspridning, social distansering och personlig hygien. Sådan information är förstås extra viktig att nå ut med till socialt utsatta icke-mottagare, som kan tänkas vara mer utsatta och samtidigt ha sämre förutsättningar att följa instruktionerna. Det är möjligt att tänka sig hur icke-mottagarna i det här fallet är särskilt utsatta i flera bemärkelser genom att de

- 1) befinner sig i sådana sammanhang att de nås av informationen sent eller inte alls
- 2) inte har tilltro till den information som ges av det offentliga och därför inte hörsammar den, och
- 3) i det fall de faktiskt drabbas tvekar att söka stöd av det system de vanligen undviker.

I en genomgång av empiriska studier⁵ med fokus på europeiska icke-mottagare framgår det att bristen på information är den enskilt vanligaste orsaken till att människor inte söker det stöd som de har rätt till. De känner helt enkelt inte till att stödet finns eller att det är för dem. Att människor har grundläggande kunskap om att rättigheten och möjligheten att söka stödet faktiskt existerar är ju också en av de närmast klassiska förutsättningar som Kerr lyfter fram och som återges i ovanstående.

I behandlingsforskning diskuterar man ofta patientens eller klientens följsamhet.⁶ Det spelar till exempel ingen roll, argumenteras det, hur bra en medicin är om patienten inte tar den enligt de rekommendationer som finns. *Ett lyckat behandlingsresultat är beroende av den behandlades vilja att medverka i behandlingen.* Det är således en god idé att på olika sätt försäkra sig om den enskildes följsamhet om man vill uppnå ett gott resultat.

När det gäller icke-mottagare i förhållande till en pandemi finns det all anledning att reflektera över sådan följsamhet. Information är en förutsättning för följsamhet, men det är också nödvändigt att den enskilde hörsammar informationen. För det senare krävs tillit till den som lämnar informationen, tillit till det offentliga, som kan antas vara låg i den diskuterade gruppen. Analogt med behandlingsforskningen kan man konstatera att det inte spelar någon roll hur viktig eller relevant informationen om den pandemiska situationen är så länge den enskilde inte tar informationen till sig.

⁵ Eurofound, 2015

⁶ Jfr studier kring följsamhet i vården (adherence, compliance).

2.2 Pandemin kan leda till att icke-mottagarna ytterligare marginaliseras

Fram träder en bild av icke-mottagare som kan vara särskilt utsatta på många sätt. De kan till följd av sin livssituation ha en nedsatt fysisk hälsa, och de kan ha särskilda svårigheter att följa de anvisningar som finns. Samtidigt står de i praktiken utanför de offentliga vård- och stödsystemen. Den grupp av icke-mottagare som diskuteras här är dessutom segregerade genom att de saknar en fast rumslig förankring. Deras kanaler till information är mer begränsade än andras, och i de fall de ändå nås av information och erbjudanden om hjälp och stöd från det offentliga finns det skäl att tro att den kommer att mötas av misstro. Hos denna grupp av icke-mottagare finns det sammantaget en påfallande dålig beredskap för en samhällsstörning som till exempel Corona-pandemin, och om något riskerar gruppen att marginaliseras ytterligare när de alternativa stödstrukturerna i livet begränsas (till exempel en stängning av den offentliga toaletten för att sköta sin hygien eller biblioteket för att värma sig). Så hur ska den här gruppen nås?

3 Hur kan icke-mottagandet hanteras?

En grundläggande poäng med att här lyfta fram och ”klumpa ihop” de särskilt utsatta i gruppen ”utsatta icke-mottagare” är att gruppen inte uppstår vid en kris som till exempel pandemin; de blir bara särskilt aktuella i och med en sådan. När en samhällsstörning inträffar kan personer i denna grupp inte på något självklart sätt förväntas närma sig systemet med offentliga hjälpinsatser. För den som bekymrar sig över träffsäkerheten med socialt inriktade insatser är icke-mottagandet hos dessa grupper ett problem i sig. Det är även ett problem för den som besväras av att vissa grupper i samhället tydligt marginaliseras. Vid en samhällsstörning som Corona-pandemin riskerar problemet dock att bli mer utbrett, eftersom segregationen då riskerar att öka ytterligare och innebär tydliga och direkta livsfaror för den diskuterade gruppen och för individer i dess närhet.

3.1 Kom till rätta med icke-mottagandet i lugna tider

Samhället behöver reducera icke-mottagandet i lugna tider för att relativt träffsäkert kunna nå ut med insatser till hela befolkningen i tider av samhällsstörningar. Men hur görs det? Eftersom problemet med icke-mottagande sällan diskuteras finns det skäl att tro att det finns en stor förbättringspotential för vem som har rätt till och vem som faktiskt får stöd. I det följande ges några exempel som ska ses som tentativa uppslag snarare än som delar i en färdig åtgärdslista för hur andelen icke-mottagare kan reduceras. Flera av åtgärderna har inspirerats av den sammanställning av fenomenet icke-mottagare i Europa, som har genomförts⁷. En slutsats som de återkommer till när de gäller hanteringen av sociala stödinsatser är att det digitala samhället utvecklats i snabbare takt än hanteringen av ansökningar och insatser inom socialt stöd. Det finns i dag tekniska lösningar som skulle kunna sänka många av trösklarna mellan den enskilde och dennes rättighetsbaserade stöd.

3.2 Ett tekniskt problem eller en fråga om normer?

Idealt sett borde sociala rättigheter betalas ut automatiskt, utan ansökningsförfaranden, sammanfattar författarna av Eurofound 2015. Möjligen är det så. Eftersom samhället i allt större utsträckning digitaliseras borde det tekniskt sett inte vara särskilt svårt att identifiera när någon behöver samhällets stöd. Integritetsfrågorna är naturligtvis ett problem, men mot bakgrund av hur integritetsfrågorna hanteras på andra områden i livet borde de inte vara oöverstigliga. Kan bristande administrativa system över huvud taget vara en förklaring när icke-mottagarna ofta utgör hälften av alla behövande?

⁷ Eurofound, 2015

Frågan om automatiserade och förenklade ansökningsförfaranden aktualiserar mer grundläggande diskussioner. En sådan diskussion rör den eviga konflikten mellan *generella och behovsprövade sociala insatser*. Den konflikten finns det inte utrymme att ta upp här, men behovsprövningar skulle sannolikt kunna göras smidigare med mer digitaliserade system. En annan diskussion handlar om *förebyggande insatser*, om att det offentliga inte passivt väntar på medborgarnas ansökningar om stöd, utan aktivt arbetar för att de som har rätt till stöd också nås av det. En tredje diskussion handlar om att förenkla och tillgängliggöra den information som finns om stödinsatser, nämligen vilka insatser som finns, vad de innebär, vem som har rätt till dem samt hur de söks och erhålls. Även när det gäller dessa sistnämnda frågor finns det skäl att tro att digitala lösningar skulle kunna vara till hjälp.

De digitala lösningarna kan emellertid inte utgöra hela lösningen för icke-mottagande. En anledning till icke-mottagandet i Kerrs modell, till vilken det refereras ovan, handlar om att den utsatte för att alls söka ska ha *en övervägande positiv syn på den väntande proceduren och utfallet*. Om så inte är fallet, det vill säga om den enskilde upplever att negativa faktorer överskuggar själva stödet, kommer denne inte att ansöka. Sådana negativa faktorer kan handla om stigmatisering, stämpling eller rädsla. Exempel kan vara att man ”inte vill belasta samhället”, att stödet ges under vad man tycker är ”kränkande omständigheter” eller att man är rädd att det ska innebära att man behöver ge upp delar av sin integritet eller sitt liv. En fråga som bör ställas – den kan dessvärre inte heller diskuteras vidare här – är vilka samband som egentligen finns mellan rättigheter, normer, politik och stigma. Finns det en reell, kanske till och med nödvändig, koppling mellan existerande sociala rättigheter och stigma, som har sitt ursprung i normer om att inte ”belasta samhället” och som förmedlas genom politiken? I vilka fall behöver det stöd som en enskild person har rätt till faktiskt vara kopplat till offentliga insatser som kan upplevas som kontrollerande, kränkande eller korrigerande? Svaren på sådana frågor skulle kunna skapa bättre förståelse för och kanske ökade möjligheter att hantera icke-mottagande.

Författarna i Eurofound 2015 argumenterar för att problematiken med icke-mottagande bör uppmärksammas mer. De menar att en ökad allmän medvetenhet om situationen kan bidra till att förståelsen för situationen ökar och att stigmat minskar. Samtidigt pekar de på att problematiken ofta är ganska okänd hos offentliga lokala aktörer, vilka därför inte hanterar situationen på rätt sätt. Det civila samhällets organisationer, fortsätter de, känner ofta sina egna målgrupper väl men kan, om de inte känner till problematiken med icke-mottagande, missa människor i utsatthet genom att de antar att andra organisationer hjälper dem.

4 Slutord

I ovanstående text har en problematik tagits upp som förefaller vara utbredd i de flesta europeiska länder och som sammanfattas i termen icke-mottagare. Här har det argumenterats för att personer i den gruppen som redan är utsatta får det särskilt svårt vid en samhällsstörning som till exempel covid-19-pandemin. Dessa personer är svåra att nå med information och stödinsatser, dels för att deras utsatthet är inte är känd av det offentliga, dels för att de undviker och misstror det offentliga samhällets insatser.

Huvudargumentet som förs fram i texten är att om staten vill undvika särskilda svårigheter med icke-mottagare vid en samhällsstörning bör problemet hanteras redan innan denna störning inträffar. Några sådana möjliga åtgärder föreslås i texten och omfattar information, förenklade ansöknings- och bedömningsförfaranden, förebyggande arbete och en strävan efter en större kunskap om problemet hos allmänheten. En diskussion om ett sätt att minska icke-mottagandet har varit att skilja möjligheten från att erhålla stöd i enlighet med ens sociala rättigheter från kontroll- och korrigeringsfunktioner. Hur skulle det i exemplet med barnfamiljen utan mat vara möjligt att hjälpa utan att de skulle behöva vara rädda för att få barnen omhändertagna?

Men vad kan då göras för den icke-mottagande gruppen när pandemin redan är här? Det finns anledning att återvända till det som inledde texten, och till det som handlar om det civila samhällets roll. I Eurofound 2015 uttrycks det som att samverkan mellan samhällets olika aktörer kan underlätta för individer att ta tillvara sina sociala rättigheter. Eftersom icke-mottagande definieras utifrån offentliga stödinsatser och eftersom denna grupp ofta är i stort behov av stöd, finns det god anledning att tro att många av de personer som diskuteras häri på något sätt har kontakt med socialt inriktade organisationer i det civila samhället, som till exempel Sveriges stadsmissioner, Hela människan eller Svenska kyrkan. Sådana organisationer kan vara utmärkta länkar mellan offentliga stöd- och informationsinsatser å ena sidan och icke-mottagare å andra sidan i tider då sådana samband särskilt behövs.

5 Referenser

- Bartelink V, Tynelius P, Walander A, Burström B, Ponce de Leon A, Nederby Öhd J, Hergens MP, Lager A. *Socioekonomiska faktorer och covid-19 i Stockholms län*. Stockholm: Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, Region Stockholm; 2020. Rapport 2020:10.
- Eurofound (2012), *Third European Quality of Life Survey – Quality of life in Europe: Impacts of the crisis*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Eurofound (2013), *Household over-indebtedness in the EU: The role of informal debts*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Eurofound (2015), *Access to social benefits: Reducing non-take-up*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Individ- och familjeomsorg – Lägesrapport 2020 [Elektronisk resurs]. (2020). Socialstyrelsen.
- Janssens, J., & Van Mechelen, N. (2017). *Who is to Blame? An Overview of the Factors Contributing to the Non-Take-Up of Social Rights* (No. 1708).
- Karlsson, M., & Vamstad, J. (2018). New deeds for new needs: Civil society action against poverty in Sweden. I *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 1–12.
- Kerr, S. A. (1982). Deciding about supplementary pensions: a provisional model. I *Journal of Social Policy*, 11(4), 505–517.
- Socialstyrelsen Dnr. 5.7–16460/2020.
- van Oorschot, W. (1991). Non-take-up of social security benefits in Europe. I *Journal of European social policy*, 1(1), 15–30.
- van Oorschot, W. J. H. (1998). *Failing selectivity: On the extent and causes of non-take-up of social security benefits*. I H.-J. Andress (red), *Empirical poverty research in a comparative perspective* (pp. 101–132). Aldershot.
- Warin, P. (2012). Non-demand for social rights: a new challenge for social action in France. I *Journal of poverty and social justice*, 20(1), 41–53.

EXTERNA PERSPEKTIV

Delegationen mot segregation har gett bland annat forskare samt företrädare för myndigheter, kommuner, näringsliv och civilsamhällesorganisationer möjlighet att ge sina perspektiv på relationen mellan segregation och covid-19. Det är artikel-författarna som själva står för innehållet.

Denna artikel ingår i Delegationen mot segregations artikelserie. Hitta fler artiklar i serien på <https://www.delmos.se/kunskap/>.